

- 10 Hwilka fforneþda iordh · thænna fforneþde Joan han affhende sik oc sinom aruom / oc tileghnadhe them fforneþda herra biscop Thordhe oc hans aruom · medh husom · akrom enghiom scoxlutum oc fiskewatnom oc medh allom androm tillaghom som these forneþde iordh aff aller tillighat haffuer oc nw tilhøra kan / til æwerdhelica ægho. Oc these skælike men her nempnas æra ffasta aat thesso iordhakøpe / Ffinkynogha / Laffuerinz ii Bullastom³ /
 15 Niclis ii Dentastom⁴ / Niclis ii Gøtarstum⁵ / Olaffuer ii Wigredhe⁶ / Olaffuer Ingeualson / Karl ii Kyustum⁷ / Karl ii Gredhe⁸ / Gregros ii Fflene⁹ / Ragualder ii Øyo¹⁰ / Laffuerinz ii Næsby¹¹ / Mykial ii Gnydhasunde¹² / Scriptum apud Wppunda thinxstadh anno et die vt supra meo sub sigillo.

På baksidan: g k

- 20 Joan de Talghom : super Hornasund
 Super xvij · denariis terre

Runt sigill av ofärgat vax, diameter 2,6 cm (heraldiskt sigill; se andra ex. samma år DS nr 10441 och 10442): [...]olavs + Dy[...].

³ Bullersta (nu Katrineborg) i Vadsbro socken. ⁴ Däntersta i Vadsbro socken. ⁵ Göttersta i Floda socken. ⁶ Vegred i Lerbo socken. ⁷ Tjugesta i Sköldinge socken. ⁸ Granhed i Floda socken. ⁹ Flen i Flens socken. ¹⁰ Öja i Flens socken. ¹¹ Näsby i Årdala socken. ¹² Gnesund i Årdala socken.

10521

1381 oktober 14

Nyköping

Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun kungör i öppet brev att de genomfört ett lagenligt och offentligt skifte med drotsen i Sverige Bo Jonsson. Utfärdarna överlåter till Bo Jonsson 7 ½ örtugland jord i Älghammar i Björnlunda socken, 2 örtugland i Hundsgården (nu Graneberg) i Gryts socken, ½ markland och 1 örtugland jord i Bonde-Nasselsta, 3 öresland jord i Bryte-Nasselsta med en kvarn och åtta underliggande torp: *Hultatorp, Bresshammar, *Nætuthorp, Yttre Rösund, Övre Rösund, Yttre Käxle, Övre Käxle och *Kvarntorp, allt i samma (Gryts) socken i Daga härad, 4 penningland i Solberga i Gryts socken i Villättingen i Österrekarne (se not 2–2), 12 öresland jord i Berga, 6 öresland jord i Valla, 4 örtugland jord i Ekla och 1 örtugland jord i Hässelby i Bogsta socken i Rönö härad. I utbyte häremot överlåter Bo Jonsson till utfärdarna 10 öresland jord i *Båresta med de underliggande torpen *Bronäs, Kesebro och *Skräddartorp i Lerbo socken i Oppunda, 2 öresland jord i *Forsa med *Joarstorp, 10 öresland och 2 örtugland jord i Rangsta, 7 öresland och ½ örtugland jord i Fullbro med tre torp i *Frosomoor i Sorunda socken i Yttre Tör (nu Sotholms härad), 20 öresland och 1 örtugland jord i Älvesta, ½ öresland jord i Skrävsta med en kvarn och ett torp, 6 ½ örtugland jord i Fittja, 1 öresland jord och 6 småpenningar jord i *Væfshellom (nu Lindhov) i Botkyrka socken i Yttre Tör (nu Sotholms härad) och 2 öresland jord i Nöckna i Mörkö socken i Hölebo härad i Strängnäs biskopsdöme. Eftersom utfärdarnas hus var bättre än Bo Jonssons ger han utfärdarna därutöver 100 mark reda pengar i så gott mynt att 6 mark gäller för 1 lödig. Utfärdarna erkänner sig ha uppburit hela beloppet på 100 mark, förklarar sig därmed nöjda, kvitterar och tackar Bo Jonsson. Utfärdarna överlåter därmed egendomarna i Björnlunda, Gryts och Bogsta socknar med alla tillagor, bland annat betesmarker, skogslotter och betesgångar, till Bo Jonsson och hans arvingar på evig tid och med full ägande- och dispositionsrätt varvid inget hinder eller klander från utfärdarna, deras arvingar eller någon på deras vägnar ska föreligga efter denna dag. Om någon av egendomarna,

helt eller delvis, hindras för Bo Jonsson med arvingar förbinder sig utfärdarna att gottgöra honom för skadan och ersätta honom med annat likvärdigt gods i lika gott läge efter utlåtande av två goda män på vardera sidan, som garanti för bägge parter. Om någon av egendomarna genom dom enligt landslagen eller av annan anledning går förlorad för Bo Jonsson eller hans arvingar, oavsett storlek, förbinder sig utfärdarna och deras arvingar att ersätta Bo eller hans arvingar med likvärdigt gods i lika gott läge inom sex veckor efter att så skett. Utfärdarna och deras arvingar lovar att ersätta Bo Jonsson eller hans arvingar för all förlust han eller arvingarna kan lida av detta efter utlåtande av två goda män på vardera sidan, som garanti för bägge parter. Om någon av egendomarna skulle gå förlorad för Bo Jonsson med arvingar och utfärdarna har uppfyllt det som skrivits här ovan, då ska skiftet stå fast för evigt som det nu är genomfört och som det skrivits här ovan. Utfärdarna ger härads hövdingarna i de härader där egendomarna är belägna fullmakt att på rätt tingsplats och tingsdag ge Bo Jonsson eller dennes ombud fasta på evig tid enligt landslagen med fastar, på samma sätt som om de själva var närvarande. Ingrid Olofsdotter och Sigge Brun lovar Bo Jonsson med arvingar att hålla alla delar av överenskommelsen.

Utfärdarna beseglar tillsammans med ärliga män riddaren Knut Karlsson, Algot Magnusson, Karl Knutsson och skiljedomarna vid jordskiftet Lars Birgersson, Peter Djäken, Anders Mattsson och Lars Joarsson, vilka var närvarande vid förhandlingarna om jord- och egendomsskifte.

Orig. på perg. (33,3 x 26,4 cm, uppveck 2,1 cm; 38 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 12005.

Regest: RPB nr 1639.

Om utfärdaren Sigge Brun, se H. Gillingstam, Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia (1949), s. 17 och 19.

Om sigillanternas se för Knut Karlsson (Sparre av Tofta) och Algot Magnusson (Sture) SRM med vidare hänvisningar; för Karl Knutsson (sparre) kommentar till DS nr 10450; Lars Birgersson S. Ljung i PHT 1963, s. 43 f.; Peter (Torstensson) Djäken (Schack av Skylvalla), kommentar till DS nr 10340; Anders Mattsson (Hälbonäsätten) kommentar till DS nr 10526.

Angående egendomarna se DMS, Södermanland 2:1 (Sotholms härad), 2:2 (Hölebo och Rönö), 2:4 (Villättingen) och 2:5 (Oppunda).

Uttrycket "småpænings iordh" avser sannolikt 'småpenningensland', som i Södermanland innebär att man räknar 15 penningland per örtugland i stället för normalt 8. Se DMS, Södermanland 2:7, s. 170.

Alla the mæn som thetta bref hœra ælla se helsom wi / Ingridh Olafsdotter oc Sigge
 Brwn henna son æuerdhelica meth warom Herra · Kennomps wy oppinbarlica meth thesso
 waro nerwaranda opno breue oc gœrum allom mannom viterlicht oc konnught swa æpter-
 komandom · som nærwarandom os meth ia · gothuilia oc beggias wara fulbordh at haua giort 5
 eet schælikit laghlikit oc witerlikit iordhaskipte meth erlikom oc vælbornom manne Bo
 Jonssony drozsta j Swœrike j swa mato thet wý honom oc hans aruom opandwardhom oc til
 æuerdhelica ægho oplatom j rætto skipte thessin waron gothz · som først · j Ælghamar half
 attunde ørtughland iordh j Biornlunda sokn / jtem j Hundzgarnom tw ørtughland iordh j
 Gryto sokn · jtem j Bonda Nætlastom eet halft marcland oc eet ørtughland iordh / jtem j 10
 Brytianetlastom thrý øresland iordh · oc en qwærn oc atta thorp ther vnder liggia · som ær
 Hultathorp · Brethzhamar · Nætuthorp · Ýtrarøsund · Ýfura Røsund · Ýtrathiæxledhe ·
 Ýfurathiæxledhe oc Qwernathorp¹ / j samo sokn · j Dauahundare; jtem j Solberghom fyra
 pæninxland · innan the fornempdo Gryto sokn · ²-j Villatung j Østerreek² · jtem j Berghom
 tolf øresland iordh jtem j Wallom siæx øresland iordh · jtem j Ekla fyra ørtughland iordh ·

2 henna] Så för väntat mina. 13 fornempdo] De två första bokstäverna svårlästa p.g.a. fläck.

¹Kvarntorp, okänd bebyggelse (OAU). ²-2 Villättingen var under medeltiden inget eget härad utan en del av Østerrekarne; se DMS, Södermanland 2:4, s. 21–22.

- 15 *jtem* j Hesleby eet ørtughland iordh · innan Boghastaf sokn j Rønohundare fore thessin gothzin som *fornempde* Bo Jonsson os ater oplater innan rætto skipte swasom først · j Borastom tyio øresland iordh · meth thessom thorpom som ther vnderliggia som ær Bronæs, Kesabro, Skrædarathorp j Lerbo sokn j Oppunde / *jtem* j Forsom tw øresland iordh / oc Iowarsthorp³ / j Rangstom tyio øresland oc tw ørtughland iordh, *jtem* j Fullabro siw øresland
- 20 oc eet halft ørtughland iordh · meth threm thorpom j Frosomoor · j Sorunde sokn j Ýtrator / *jtem* j Æluastom tiwghu øresland oc eet ørtughland iordh, *jtem* j Skræffta · eet halft øresland iordh · oc en qwærn oc eet thorp · *jtem* j Fitiom half siwnde ørtughland iordh · *jtem* j Væfshellom eet øresland iordh · oc siæx smapænings iordh · j Botwidha kirkio sokn j Ýfurator, *jtem* j Nýkne tw øresland iordh j Mørkø sokn j Hølbohundare · j Strengines biscopsdøme /
- 25 Oc for then sculd at husen varo bætre a them gozom som wi honom oplotom æn a them gothzom han os gaf tha gaf *fornempde* Bo Jonsson os ther til hundradha marcer redho pæninga swa got mýnt at vj marcer gøra · ena lødhugha marcer hulka pæninga summo hundradha marcer wý kennomps os reethlica opburit haua · af them *fornempda* Bo Jonsson swa at os allaledhis væl nøgher oc wi honom thakkom · Thý latom wý then *fornempda* Bo
- 30 Jonsson oc hans arua · lithugha løsa oc allaledhis qwitta for os oc warom aruom oc hwariom manne a vara veghna æpter thenna dagh vither sannýnd oc godha tro / for alle ýtermere cræfuo manýng ælla tiltalan vm the forscriphna pæninga summo hundradha marcer swa got mýnt som før ær sacht · Huilkin war forscrifno gothz · j Biornlunda, Grýta oc Boghastaf · soknom meth husom oc iordhom akrom oc ængiom scoghom oc fischevatnom · thorpom oc
- 35 thorpastadhom qwernom oc qwernastadhom / tomtom oc tomtastadhom / hiordhmarkom⁴ scoxlutom vtgangom⁵ oc allom androm tillaghom nær oc fiærran innan gardha oc vtan j wato oc thorro *nempdo* oc *onempdo* engo vndantacno hwat *nampne* thet hælzt næmpnas kan som thessom gothzom af aller tillighat hauer oc nw tilhøra kan wý afhendom os · oc warom aruom oc tileýnom oc hemol gørom them / *fornempda* Bo Jonssoni oc hans aruom til
- 40 æuerdhelica ægho · swa at han meth sinom aruom · ma thessin forscrifna gothzin vænda oc sælia skipta oc gifua · oc allaledhis æpter sýnom vilia skipa som honom nýttast oc bæst sýnis ohindrath oc oqwald af os oc warom aruom oc hwariom manne a vara væghna æpter thenna dagh vtan alt arght. Konde thet oc swa henda at them *fornempda* Bo Jonssoný ælla hans aruom konne nakat af thesso forscrifno gothzeno afga meth landzlaghom domom ælla
- 45 huilkaledhis thet hælzt tima konde hwat thet vare · mindra ælla mere litit ælla mýkýt eet ælla flere tha tilbindom wý os meth warom aruom honom ælla hans aruom · annat swa got gothz som honom ælla them afga konde / ther them thet læghelica ligger · j swa godho læghi j geen gifua innan vj vikur æpter thet honom ælla them thet afgangit ware · vidher sannýnd vtan arght / oc velkorom wý os meth warom aruom them *fornempda* Bo Jonssoný ælla hans aruom
- 50 oprætta oc ganzklica opfýlla allan the[n] scadha som han ælla the j thesso tagha konno æpter

15 ørtughland] *Bokstäverna* tug *svårlästa p.g.a. fläck*. 23 Botwidha] Bothwi dha *utan avstävningstecken vid radskifte*. 25 gozom] *Bokstäverna* om över raden. 31 veghna] vegh na *utan avstävningstecken vid radskifte*. 43 Konde] *Början av ordet svårläst i veck*. 50 then] *Skrivet thz med nasalstreck; fel för then*.

³*Joarstorp, okänd bebyggelse (OAU)*. ⁴*D.v.s. 'betesmark', se Söderwall: hiordhmark*. ⁵*D.v.s. 'betesgång', se Söderwall, suppl.: utganger 8*.

godhra manna sæghn tweggia a wara oc wara arua weghna oc tweggia a hans oc hans arua
 veghna ther wi a forwaradhe ærom a badha · sidhor · Oc æn tho at them · fornempda Bo
 Jonssoný ælla hans aruom konne nakat af thesso gothzeno afga · oc wý ælla ware arua honom
 thet opfyltom som før scrifuat ær tha scal thetta forscriphna iordhaskiptit oc gothza · ey for
 then sculd aterganx wardha · vtan æuerdhelica fast oc stadhught bliua som thet nw giort ær oc 55
 før scrifuit stander. Oc gifuom wi hærathz høfðingomen j them hundarom som then for-
 scrifnæ gothzin j liggia fulla macht oc wald meth thesso breue then sama gothzin at fastfara
 meth fastom oc allom schælom a rættom thinxdagh oc thingxstath them fornempda Bo Jons-
 son til æuerdhelica ægho · huilkin tima han ælla hans wissæ vmbuth ther fast a bedhis likawiis
 wý siælf nerstadd warom. Alla thessa forscrifna articulos oc hwarn thera særdelis vm sic 60
 lofuom wý fornempd / Ingridh Olafsdotter oc Sigge Brwn / them fornempda Bo Jonssoný oc
 hans aruom fasta stadhugha oc obrutlica at halda vidher sannynd vtan alt argt. Oc til thessins
 brefs mere wisso oc høghre bewaring hafuom wi meth gothuilia oc berathno modhe war
 jncighle latit her witerlica fore koma · oc til witnisbyrdh bedhoms wý ærlikra manna incighle
 hengias fore thetta bref swasom ær herra Knwt Karlsson riddare, Algut Magnusson, Karl 65
 Knutson oc wara ⁶waldgiftes manna⁶ at thesso forescrifna iordhaskipte som æra / Lafrinz
 Birghesson, Pæthar Dýækn / Andres Matisson oc Lafrinz Iowarsson som ouer thesse dægh
 thingan waro oc iordhaskipte oc gothza / Datum Nýcopie, anno Domini Mccclxxxprimo, in
 die beati [C]alixti pape.

På baksidan: Littera Sigga Brun 70
 Littera Swdermanne land
 Dawahundare
 Littera Siggon[i]s Brwnii collata Bo super commutacione terre
 Jtem rø[...] vpa Sk[r]avsta oc ena quærn

Sigill: nr 1–9 endast skåror.

60 nerstadd] *Efter rättelse från* nerstaddom. 64 witnisbyrdh] wit nisbyrdh *utan avstavningsstecken vid radskifte.*
 67 Pæthar] *Svårläst p.g.a. fläck.* 69 beati] *Svårläst p.g.a. fläck.* | Calixti] *Den första bokstaven oläslig p.g.a. fläck.*
 70 Sigga] *Slutet av ordet svårläst p.g.a. fläck.* 73 Siggonis] *Näst sista bokstaven oläslig p.g.a. slitage.* 74 rø] *Slutet*
oläsligt p.g.a. slitage. | Skravsta] *Tredje bokstaven oläslig p.g.a. slitage.*

⁶⁻⁶ *Se Söderwall, suppl.: valdgiptis man 'skiljedomare, medlem av kompromissnämnd'.*

10522

1381 oktober 19

Oppunda tingsplats

Nils Djäken, underhäradshövding i Oppunda, ger i öppet brev fasta till biskop Tord (Gunnarsson) i Strängnäs på ½ markland jord i Heby och 2 öresland jord i Grysta i Lerbo socken i Oppunda härad i Strängnäs biskopsdöme. Egendomarna i Heby och Grysta hade drotsen i Sverige Bo Jonsson sålt till biskop Tord för 245 mark svenska penningar i rikets gängse mynt. Bo Jonsson har gett utfärdaren fullmakt att på sina vägnar fastfara